

Anti-abortaktivister aksjonerte med «blodige» dukker og likkister

Jeg er født i 1955, jeg tok artium i 1974 og ville studere psykologi. Faren min mente jeg heller burde ta husmorskole. Det første jeg gjorde da jeg begynte på Blindern var å gå på et møte i Kvinnefronten, etter det begynte jeg på m-l studiesirkel.

Eli Aaby (født 1955)., Foto: Privat

Det blei mye politikk og lite fag. Når jeg tenker tilbake lærte jeg veldig mye den korte tida som student. Jeg husker en vårdag med sol i Oslo i 1975, på stand for å selge «Kvinnefront» med bilde av de oppsagte damene på Våler skurlag på forsida.

Jeg husker en dag i duskregn på Bekkestua i 1978, for å samle underskrifter mot abortnemndene. Ei voksen, pent kledd dame kom bort til meg og sa med innbitt stemme: «Dette støtter jeg dere i,

jeg har vært i abortnemnd på Bærum sykehus og de behandlet meg som en lort på asfalten, enda jeg har tre barn». Jeg var med i Kvinnefronten og 8.marskomiteen i Bærum i 1977 og 78, vi hadde mange grupper og utga et eget stensilert medlemsblad til 8.marsgruppene! Hvis vi fikk inn ett leserbrev og Asker og Bærums Budstikke hadde bilde av toget vårt var vi fornøyd. Vi raida en av kioskene i Sandvika og hadde pornobål i gågata. Ei i Kvinnefronten var lærer i ungdomsskolen og jeg var i klassen hennes og hadde seksualundervisning og prevensjonsopplysning, jeg var 23 år og jobba på fabrikk – og i ettertid tenker jeg: så frimodig!

Jeg blei gravid i 1979, det var vanskelig å få bolig og vi flytta til Rælingen på den andre sida av Oslo. De første jeg blei kjent med i Rælingen var damene i Kvinnefronten og i AKP.

Både mannen min og jeg hadde skiftarbeid – ei uke tidlig og ei uke seint. Arbeidet mitt var tungt, og da jeg gikk til lege for å få sjukemelding fikk jeg beskjed om at han ikke kunne sjukemelde gravide og at jeg kunne ta svangerskapspermisjonen, som var 12 uker, før fødsel. Det gikk ikke an å fortsette på fabrikken i Bærum etter fødselen. På den tida var det oppmerksomhet rundt kvinner i mannsyrker og jenter blei oppfordra til å velge utradisjonelt. Jeg tenkte at alle de tøffe damene kan ikke begynne i mannsyrker, noen må bli i kvinneyrkene. Jeg lurte på om jeg skulle bli lærer eller sjukepleier, og fordi det var arbeidsledighet blant lærere, valgte jeg sjukepleier. Jeg tenkte ikke på hva det ville bety av turnusarbeid eller jobbe når alle andre har fri, eller at i et mannsyrke ville jeg tjent mye bedre. Det har forundra meg mange ganger seinere. Jeg har aldri angra på at jeg blei sjukepleier og etter hvert jordmor, og anbefaler yrkesvalget til unge som vil høre.

Som sjukepleier har jeg arbeida på psykiatrisk avdeling, på flere gynekologiske avdelinger, på Klinikk for seksuell opplysning og som jordmor på observasjonspost, føde- og barsel. Hele tida også kvinnepolitisk, med mer enn kvinnehelse og abort. Jeg har brukt fagkunnskapen om abort som «våpen» mot de reaksjonære, til tider voldelige aksjonistene som vil ha et samfunn med illegale aborter og tvang til å føde.

Da abortloven var 20 år i 1989 var det en brei kvinnebevegelse som markerte jubileet med en to dagers konferanse. Sjølv konferansen blei kritisert og angrepet både før og etter, både fra kvinner i Kristelig folkeparti, i kristne aviser og i Aftenposten. Jeg var med i arrangementsgruppa fra Kvinnefronten, og svarte på kritikken i Klassekampen. «Abortloven 20 år – 2 advarsler» (5.08.98). Vi hadde invitert lederne i ungdomspartiene til debatt og spurte dem: «Har vi abortloven om 20 år?» Den første advarselen min gjaldt at lederne for Unge Høyre og KrfU var svært bekymret for at menn kunne bli hindret i å bli fedre av kvinner som tok abort. Ingen av dem ville svare på hvilke grunner en mann skal ha for å kunne tvinge en kvinne til å gjennomføre et uønsket svangerskap. Den andre advarselen var mot snuoperasjonen fra det offentlige, fra forebygging av uønsket svangerskap til forebygging av abort, og satte søkelys på at Amatheia fikk like store bevilgninger fra staten til abortforebygging som alle andre svangerskapsforebyggende tiltak til sammen.

I 1990 arrangerte Kvinnefronten en europeisk konferanse om abort i Sandnes, det var et initiativ for å starte «European Network for Women's Right to Abortion and Contraception» (ENWRAC). Dette nettverket arrangerte seinere to store konferanser med kvinneorganisasjoner og feminister fra hele Europa. Kvinnefronten fikk mange kontakter og mye nyttig kunnskap om situasjonen og det politiske arbeidet gjennom dette nettverket.

Eli Aaby.

På denne tida henta anti-abortaktivistene i Pro Vita og tilliggende grupper kraft og inspirasjon fra voldelige og reaksjonære meningsfeller i USA. De hadde spektakulære aksjoner som opptog med «blodige» små dukker og likkister. De inviterte ledere fra «Operation Rescue» til Bergen, disse var blitt utvist fra Norge under OL i 1994, men nå blei de omtalt i Bergensavisen som «de verdenskjente anti-abortaksjonistene». Kvinnefronten i Bergen lagde løpeseddel, mobiliserte mot dem og krevde at de som demonstrerte med salmesang inne på Haukeland sykehus sitt område måtte bli politianmeldt.

Jeg arbeida på skiftestua på Aker sykehus fra 1990 til 1994, da Ludvik Nessa og ungdommer fra «Seierskirken» stod utenfor og sang salmer. En gang prøvde de å trenge seg inn på operasjonsstua for å stoppe lovlige aborter. De måtte bæres ut av politiet.

Når jeg ser i gamle avisklipp og notater slår det meg hvor mange ganger vi har brukt de samme argumentene mot de samme motkreftene. Her er notater fra ca. 1994:

- Vi forsvarer abortloven. Den er kjempet fram av kvinner. Restriktive lover /forbud rammer alle kvinner, bortsett fra de rikeste som har råd til å unngå lovene.
- Kvinner må bestemme sjøl. «Vern av liv» er forkledning for kontroll av kvinners liv og seksualitet.
- Alternativet til lovlig abort er forbud og illegale aborter.
- Abort er ikke drap, det er et ansvarlig og veloverveid valg. De som føler at de velger sjøl har minst problemer.
- De kvinnene som trenger støtte må få det.
- Fosteret kan ikke tillegges det fødte barnets egenskaper eller verdi. Fosteret er et ufødt liv og den gravide er nærmest til å ta ansvar.
- Kvinnefronten er for bedre prevensjonsmidler og bedre undervisning. Menn må også bruke prevensjon.
- Kvinnefronten har siden 1991 arbeidet for at medisinsk abort skal bli tilgjengelig som abortmetode i Norge.
- Kvinnefronten er for at nødprevensjon skal bli lett tilgjengelig og selges uten resept.
- Kvinnefronten vil bedre kvinners kår: Vi var med å starte opp prevensjonskontor i noen byer, vi slåss mot porno og prostitusjon for bedre vilkår for seksualiteten, lønnskamp for å heve kvinners

lønn og mulighet til å forsørge seg og eventuelle barn, for daghjem, for 6 timers arbeidsdag, for internasjonal solidaritet.

- Abortmotstanderne er voldelige og feige når de demonstrer utenfor sjukehusene og når de sprer brutale bilder av døde fostre.
- Kvinnefronten vil reise diskusjoner om genteknologi, prevensjonsmetoder og abortpille. Hvem bestemmer og hvordan skal det brukes?
- Begrens teknologien, ikke kvinners rettigheter.

Jeg var i flere radiodebatter med Ludvig Nessa. Jeg fant utskrift fra en radiosending i 2005 med oppfølging i den kristne ukeavisen «Magazinet». Det var etter at han enda en gang hadde vært i USA og fått med seg bildemateriell og inspirasjon til aksjonsmetoder derfra. Han blir ganske sinna på meg etter at jeg sier: «Konsekvensen av illegale aborter betyr et betydelig tilbakeskritt for kvinners helse. Kvinner vil bli utsatt for pengegriske folk som vil gjøre farlige aborter, slik vi ser i andre land i verden hvor det er illegale aborter. Det er slik Nessa vil ha det i Norge, han vil ha mord på kvinner istedenfor trygge, medisinsk forsvarlige aborter». Han tar overhodet ikke stilling til illegale aborter, eller at vennene hans bruker vold og ulovlige metoder. Han sier at det å trenge seg inn på operasjonsstua «skjedde ikke-voldelig», han sier han bare viser fram det som skjer på norske sykehus og abort er «...en forferdelig mishandling av en kvinne». Avslutningsvis sier jeg til Magazinet: «...kvinner som tar abort i Norge kan være helt sikre på at deres aborter ikke blir misbrukt til bilder, slik Nessas bilder blir».

Når noen spør hva jeg har gjort på fritida eller hvilke hobbyer jeg har og har hatt, er det politisk arbeid jeg fortsatt bruker mest tid på og som gir meg mye glede og energi. Vinteren 2024 prøvde «Pro-Life Norge» å mobilisere mot ny abortlov med stands utenfor Stortinget. De er få, men med enda større og like groteske plakater som før, og de har klart å mobilisere mange til å sende inn høringsvar mot ny abortlov, flere av svarene er for totalforbud av abort.

Når jeg skriver dette, er det rett etter høringsfristen til NOU 2023:29 Abort i Norge. Kvinnefronten har bidratt til flere høringsvar, og jeg har ikke tenkt å gi meg før vi har det vi kjempet for i 1978: En abortlov uten nemnder som skal bestemme, en abortlov som gir en gravid kvinne som trenger abort rett til å bestemme sjøl.

Hør [samtale mellom Eli Aaby og Jorun Gulbrandsen på Revolusjonær hverdag](#), Pdf-arkivet, 2024.

Se også

- [Abortkampen](#)

Av Eli Aaby, 2025

Last ned | Del

Meldinger ved utskriftstidspunkt 22. oktober 2026, kl. 23.43 CEST

Det ble ikke vist noen globale meldinger eller andre viktige meldinger da dette dokumentet ble skrevet ut.